

Sygn. akt VIII U 112/14

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Graul

Protokolant: Dorota Laszczuk

po rozpoznaniu w dniu 12 marca 2014 r. w Gdańsku

sprawy B. G.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania B. G.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 30 października 2013 r. nr (...)

oddala odwołanie

/na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VIII U 112/14

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30.10.2013 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w G. odmówił B. G. prawa do wypłaty świadczenia w zbiegu emerytury rolniczej ze świadczeniem pracowniczym na podstawie przepisów art. 33 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj.: Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 z późn. zm. ).

Ubezpieczona odebrała decyzję w dniu 04.11.2013 r. Odwołanie od powyższej decyzji złożyła w dniu 21.11.2013 r., które uzupełniła pismem z dnia 19.12.2013 r. wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji. W uzasadnieniu podała, że prawo do 1/2 emerytury rolniczej nabyła na mocy decyzji z dnia 30 stycznia 1984 roku w zamian za nieodpłatne zdanie na rzecz Skarbu Państwa gospodarstwa rolnego w całości. W tejże decyzji zapisano, że w razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury lub renty inwalidzkiej z prawem do innego świadczenia o charakterze rentowym przysługującego na podstawie odrębnych przepisów, osobie tej przysługuje w całości wybrane przez nią świadczenie powiększone o połowę drugiego. Otrzymywała do tej pory emeryturę wypracowaną i płatną w ZUS i połowę w/w emerytury z KRUSu z tytułu nabycia wieku emerytalnego w zamian za zdanie nieodpłatnie gospodarstwa rolnego w całości na rzecz Skarbu Państwa. Podniosła, iż prawa te są przez nią nabyte i nie mogą być jej odebrane.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego odrzucenie z uwagi na przekroczenie ustawowego terminu do wniesieniu odwołania. W razie nie uwzględnienia powyższego wniosku, wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko zaprezentowane w zaskarżonej decyzji.

Sąd uznał, iż jako odwołanie ubezpieczonej należy traktować jej pismo złożone do KRUS 21.11.2013r., zatem nie uwzględnił wniosku pozwanego o odrzucenie odwołania.

**Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:**

Ubezpieczona B. G. , ur. (...) , na podstawie decyzji z dnia 30.01.1984r. uzyskała decyzję o przyznaniu prawa do emerytury rolnej pod warunkiem ukończenia wieku emerytalnego i zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej. Była to tzw. decyzja warunkowa, wydana na podstawie art. 15 ust. 1 i art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 14.12.1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin ( Dz. U. Nr 40, poz. 268).

W dniu wydania decyzji warunkowej ubezpieczona miała ukończone 36 lat życia.

W decyzji warunkowej do ustalenia prawa do emerytury rolnej ubezpieczonej uwzględniono okres prowadzenia przez nią działalności rolniczej od 1.10.1977. do 03.04.1984r.

Od dnia 04.04.1984r. ubezpieczona nie podlegała już ubezpieczeniu społecznemu rolników, bowiem w dniu 03.04.1984r. wraz z małżonkiem przekazała na Skarb Państwa prawo własności swojego gospodarstwa rolnego wraz z zabudowaniami.

W dniu 31.03.2005r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przyznał B. G. prawo do emerytury poczynając od dnia 1.05. 2005r. Przy ustalaniu prawa do emerytury pracowniczej oraz przy ustalaniu wysokości tego świadczenia, ZUS uwzględnił ubezpieczonej okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników od dnia 01.10.1977r. do dnia 03.04.1984r., bez których to okresów nie miałyby prawa do emerytury pracowniczej. Wypłatę świadczenia zawieszono z powodu prawa do więcej niż jednego świadczenia, gdyż mogłoby wypłacane tylko jedno - wyższe lub wybrane

W dniu 4.08.2005r. ubezpieczona wniosła o wypłacanie jej emerytury przyznanej przez ZUS.

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31.08.2005r. , wobec wystąpienia prawa do zbiegu świadczeń, ustalono ubezpieczonej prawo do wypłaty emerytury pracowniczej od dnia 01.09.2005r.

/ dowód: akta ZUS - k. 25, 31, 32, 39, 45,62/

Decyzją z dnia 20.05.2008r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego OR G. przyznała B. G. prawo do emerytury rolniczej od dnia 20.04.2008r. (od uzyskania wieku emerytalnego). Do przyznania prawa do świadczenia uwzględniono m.in. okres prowadzenia przez nią działalności rolniczej od 1.10.1977. do 03.04.1984r.

Zaskarżoną decyzją z dnia 30.10.2013 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w G. odmówił B. G. prawa do wypłaty świadczenia w zbiegu emerytury rolniczej ze świadczeniem pracowniczym na podstawie przepisów art. 33 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj.: Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 z późn. zm. ).

Na mocy decyzji z dnia 09.01.2014r. pozwany odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury rolnej z powodu braku wymaganego okresu ubezpieczenia, ponieważ okres niezbędny do ustalenia prawa do świadczenia w związku z art. 15 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników został już uwzględniony przy świadczeniu pracowniczym ZUS. Pozwany stwierdził, że skarżąca posiada ustalone prawo tylko do emerytury pracowniczej, które to świadczenie wypłaca ZUS.

/dowód: akta KRUS k. 103, 136 , 146 /

Powyższych bezspornych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach sprawy oraz w aktach ubezpieczeniowych, albowiem żadna ze stron postępowania nie kwestionowała ich autentyczności. Brak było zatem w ocenie Sądu Okręgowego przesłanek, by odmówić im przymiotu wiarygodności.

Istota sporu w niniejszym postępowaniu, w ocenie Sądu Okręgowego, sprowadzała się do oceny prawnej, czy ubezpieczona posiada prawo do emerytury rolniczej (pobieranej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników) w zbiegu z emeryturą pracowniczą (przyznaną na mocy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Należy wskazać, iż na podstawie decyzji z dnia 30.01.1984r. ubezpieczona uzyskała decyzję o przyznaniu prawa do emerytury rolnej pod warunkiem ukończenia wieku emerytalnego i zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej. Była to tzw. decyzja warunkowa, wydana na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 14.12.1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin ( Dz. U. Nr 40, poz. 268). Na podstawie art. 15 ust. 1 tej ustawy, emerytura przysługiwała rolnikowi, który spełniał łącznie następujące warunki;

- 1) osiągnął wiek emerytalny,
- 2) prowadził gospodarstwo rolne lub pracował w nim przez okres co najmniej 20 lat - kobieta i za okres ten opłacone zostały składki na ubezpieczenie społeczne rolników,
- 3) przekazał gospodarstwo rolne.

Faktycznie w dniu 03.04.1984r. ubezpieczona wraz z małżonkiem zaprzestali prowadzenia działalności rolniczej przekazując na Skarb Państwa swoje gospodarstwo rolne wraz z zabudowaniami. W dniu wydania decyzji warunkowej wnioskodawczyni miała ukończone 36 lat życia.

Ubezpieczona nabyła zatem prawo - pod warunkiem określonym w decyzji - do emerytury rolniczej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 .12.1982r. w brzmieniu wówczas obowiązującym.

W myśl ustawy obowiązującej obecnie, zgodnie z art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj. Dz. U. z 2013r., poz. 1403), do zbiegu prawa do emerytury lub renty z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego stosuje się przepisy dotychczasowe. Zgodnie jednak z art. 108 tej ustawy - tracą moc decyzje ustalające warunkowo prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin, jeżeli warunki nabycia prawa nie zostały spełnione przed dniem wejścia w życie ustawy. Osoba zainteresowana może jednak, z chwilą spełnienia wszystkich warunków, ponowić wnioski o załatwienie sprawy według dotychczasowych przepisów, jeżeli nie ubiega się o analogiczne świadczenie z ubezpieczenia.

Należy podnieść, iż zgodnie z treścią art. 35 ust. 2 ustawy w jej pierwotnym brzmieniu, na podstawie której ubezpieczonej wydano warunkową decyzję o przyznaniu emerytury, w przypadku zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych ustawą z prawem do innego świadczenia o charakterze rentowym, przysługuje rolnikowi wybrane przez niego świadczenie, powiększone o połowę drugiego. Rolnik mógł zatem łączyć pobieranie emerytury lub renty z tej ustawy z innym świadczeniem w stosownym zbiegu.

Trzeba mieć jednakże na uwadze, iż na mocy przepisów ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin dokonano od 1 stycznia 1989 r. nowelizacji art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. i wprowadzono - jako zasadę generalną - możliwość pobierania jednego świadczenia. Pozostawiono jednakże możliwość zbiegu osobom mającym przed dniem 1 stycznia 1989 r. ustalone prawo do emerytury lub renty za przekazane gospodarstwo rolne, jak również te same zasady zastosowano w stosunku do osób, które przekażą gospodarstwa rolne do dnia 31 grudnia 1989 r. (art. 4 ust. 1 i 2 ustawy), potem do 31 grudnia 1990 r (na mocy ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o niektórych warunkach funkcjonowania ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin w 1990 r.). Z brzmienia artykułu 4 ustawy z dnia 24 lutego 1989

r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin wynika, że osoby mające przed dniem 1 stycznia 1989 r. ustalone prawo do emerytury lub renty za przekazane gospodarstwo rolne oraz do innych świadczeń o charakterze emerytalnym i rentowym zachowują prawo do pobierania tych świadczeń na zasadach dotychczasowych (ust. 1), na zasadach dotychczasowych wypłaca się również emerytury lub renty osobom, o których mowa w art. 2 i 3, jeżeli przekażą gospodarstwa rolne do dnia 31 grudnia 1989 r. (ust. 2). Termin ten następnie został przedłużony do dnia 31 grudnia 1990 r. dla osób, które do dnia 30 czerwca 1990 r. złożyły wnioski o przyznanie świadczenia na mocy art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o niektórych warunkach funkcjonowania ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin w 1990 r.

Wyraźnie zatem z ustępu 1 wynika, że prawo do zbiegu zachowały osoby, które mają już ustalone prawo do dwóch świadczeń: do świadczenia rolniczego oraz do świadczenia z ubezpieczenia pozarolniczego (przed dniem wejścia w życie nowelizacji), natomiast nie dotyczy on sytuacji, w której osoba mająca prawo do świadczenia rolniczego na podstawie przepisów dotychczasowych, po wejściu w życie zmian wprowadzonych ustawą 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin - wprowadzającej zasadę wyboru jednego świadczenia - a zatem po dniu 1 stycznia 1989 r. nabędzie prawo świadczeń pozarolniczych.

Tożsame stanowisko zajął Sąd Najwyższy - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w wyroku z 14. 11. 2007r. ( II UK 63/07 Opubl: Legalis) stwierdzając, iż osoby, które miały przyznane warunkowo prawo do emerytury rolniczej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, zachowały na mocy art. 107 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników prawo do zbiegu świadczenia rolniczego, wynikającego z przepisów dotychczasowych, ze świadczeniem pozarolniczym, wyłącznie już przyznanym, a konkretnie przyznanym do dnia 31 grudnia 1988 r., tj. do dnia wejścia w życie nowelizacji ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r., odstępującej od uprzedniej zasady wypłaty świadczeń w zbiegu.

Jak wyjaśnił SN w uzasadnieniu - prawo do wypłaty świadczeń w zbiegu zachowały te osoby, które już pobierały świadczenia w zbiegu. Sąd Najwyższy stwierdził, że jedynie osoby, które miały przyznane warunkowo prawo do emerytury rolniczej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, zachowały na mocy art. 107 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników prawo do zbiegu świadczenia rolniczego, wynikającego z przepisów dotychczasowych, ze świadczeniem pozarolniczym, wyłącznie już przyznanym, a konkretnie przyznanym do dnia 31 grudnia 1988 r., tj. do dnia wejścia w życie nowelizacji ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r., odstępującej od uprzedniej zasady wypłaty świadczeń w zbiegu.

Powyższe stanowisko Sąd Okręgowy w całości podziela.

W oparciu o cyt. wyżej unormowania należy zatem stwierdzić, iż ubezpieczona nie ma prawa do zbiegu świadczeń, bowiem nie uzyskała prawa do świadczenia pozarolniczego do dnia 31 grudnia 1988r.

Należy także podnieść, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych, przyznając ubezpieczonej prawo do świadczenia emerytalno-rentowego z innego ubezpieczenia społecznego w 2005r., uwzględnił okres prowadzenia gospodarstwa rolnego uwzględniony także przez KRUS przy przyznaniu świadczenia emerytalnego. Jak wykazano wyżej, na mocy decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - Inspektorat w W. z dnia 22.05.2005r., Skarżąca ma ustalone prawo do emerytury pracowniczej, którą jej wypłacano od sierpnia 2005r. Według informacji ZUS, przy ustalaniu prawa do emerytury pracowniczej oraz przy ustalaniu wysokości tego świadczenia, organ ten uwzględnił ubezpieczonej okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników od dnia 01.10.1977r. do dnia 03.04.1984r., bez których to okresów skarżąca nie miałaby prawa do emerytury pracowniczej. Pozwany także przyjął w decyzji warunkowej z 1984r. ten sam okres do ustalenia prawa do emerytury rolnej. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego pozwany przyznał, iż od dnia 20.04.2008r. (od uzyskania wieku emerytalnego) omyłkowo przyznał i podjął skarżącej wypłatę emerytury rolnej. Sprawa została ujawniona w związku z weryfikacją podwójnych ubezpieczeń zdrowotnych.

Na mocy decyzji z dnia 09.01.2014r., nie będącej przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie, pozwany odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury rolnej z powodu braku wymaganego okresu ubezpieczenia – co w oczywisty sposób wyklucza istnienie zbiegu świadczeń.

Niezależnie jednak od powyższego, nie oceniając, czy decyzja z dnia 09.01.2014r. jest decyzją prawidłową, mając na uwadze uregulowania dotyczące prawa do zbiegu świadczeń przytoczone wyżej, Sąd uznał, iż ubezpieczona nie ma prawa do zbiegu świadczeń i tym samym brak jest podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji.

Mając powyższe na uwadze, rozpoznając odwołanie od zaskarżonej decyzji w zakresie nią objętym, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania, zatem na podstawie art. 477(14) § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku, oddalając odwołanie ubezpieczonej.

SSO Magdalena Graul